

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника »

Кафедра педагогіки початкової освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

“ ” _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогічна майстерність
(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань _____ **01 «Освіта/Педагогіка»** _____

спеціальність _____ **013 «Початкова освіта»** _____
(шифр і назва напряму підготовки)

інститут, факультет _____ **Педагогічний факультет** _____
(назва інституту, факультету)

Івано-Франківськ – 2019 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів (ст.) – 3	Галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка» (шифр і назва)	Нормативна	
Змістових модулів – 3	Спеціальність 013 Початкова освіта	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90 (ст.)		___3_-й	___3_-й
		Семестр	
		5-й	5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Освітній рівень: бакалавр	Лекції	
		18 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	2 год.
		Лабораторні	
		год.	__ год.
		Самостійна робота	
54 год.	82 год.		
		Вид контролю: іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33,3 % і 66,7 %

для заочної форми навчання – 8,8 % і 91,2 %

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Ознайомити студентів з особливостями педагогічної діяльності та педагогічної майстерності вчителів початкових класів. Показати шляхи вдосконалення педагогічної майстерності.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні

знати - про основні вимоги, які ставить суспільство перед сучасним творчим учителем початкової школи; сутність і компоненти педагогічної майстерності; оптимальний спосіб організації навчально-виховного процесу з молодшими школярами; стилі і моделі педагогічного спілкування; педагогіку як практичну режисуру; менеджмент навчання; професійно-педагогічний тренінг.

уміти - здійснювати навчально-виховний процес у початковій школі з використанням оптимального способу його організації; планувати навчально-виховну роботу; моделювати і проводити з використанням імітаційного моделювання, рольової та ділової гри виховні заходи та уроки з учнями молодшого шкільного віку, їх аналізувати; творчо настроюватися на майбутню педагогічну діяльність; керувати своєю мімічною і пантомімічною виразністю, мовленням; формувати педагогічну увагу, спостережливість, увагу; переконувати, навіювати, слухати дітей.

1. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Особливості педагогічної майстерності вчителів початкових класів

Тема 1. Сутність педагогічної майстерності.

Психолого-педагогічна модель сучасного вчителя. Професіограма вчителя початкових класів. Зміст професійної готовності.

Професійна діяльність педагога: особливості, види, складові. Професійний потенціал Сутність педагогічної майстерності. Елементи педагогічної майстерності. Професіоналізм учителя.

Педагогічна кваліметрія.

Тема 2. Професійне самовиховання майбутніх учителів початкових класів, як педагогічна проблема.

Поняття і зміст “професійного самовиховання” майбутніх учителів початкових класів. Структурні компоненти самовиховання. Методи і прийоми професійного самовиховання.

Тема 3. Способи організації навчально-виховного процесу в початковій школі.

Загальні основи організації цілісного навчально-виховного процесу. Способи організації навчально-виховного процесу в початковій школі. Організація навчально-виховного процесу через вплив учителя на учнів молодшого шкільного віку Співробітництво вчителя і учнів на уроках і в позаурочний час. Взаємодія – оптимальний спосіб організації педагогічного процесу в початковій школі. Засоби педагогічної взаємодії

Тема 4 Педагогічне спілкування і його функції. Стилі педагогічного спілкування.

Професійне спілкування вчителя початкових класів, як психолого-педагогічна проблема. Структура і функції педагогічного спілкування. Комунікативні уміння і навички.

Стилі педагогічного спілкування. Поняття “стилі педагогічного спілкування”. Класифікація стилів педагогічного спілкування. Моделі спілкування вчителя на уроці з учнями молодшого шкільного віку

Тема 5. Педагогічний такт і майстерність учителя.

Педагогічний такт і майстерність учителя. Характеристика педагогічного такту. Сутність та форми вияву педагогічного такту. Принципи педагогічного такту. Рівні педагогічного такту. Педагогічна тактика. Проблема педагогічного співробітництва у практичній педагогіці.

Тема 6. Педагогічна майстерність і авторитет учителя.

Суть і зміст авторитету вчителя. Внутрішня і зовнішня сторони авторитету. Структура авторитету вчителя. Суб'єктивні та об'єктивні фактори становлення авторитету. Рівні і критерії авторитету педагога. Психолого-педагогічні принципи побудови авторитету вчителя.

Тема 7. Педагогічна ситуація і педагогічна задача як складові навчально-виховного процесу в початковій школі.

Педагогічна ситуація і педагогічна задача як складові навчально-виховного процесу в початковій школі. Педагогічна ситуація – складова педагогічного процесу. Конфліктна ситуація в педагогічному процесі. Педагогічна задача. Причини виникнення конфліктних ситуацій у педагогічному процесі. Конфлікт, як психолого-педагогічна проблема в діяльності учителя. Форми проявлення конфлікту. Поведінка вчителя у конфліктній ситуації. Проектування навчально-виховного процесу початкової школи.

Змістовий модуль 2. Способи оволодіння педагогічною технікою

Тема 8. Педагогіка як практична режисура.

Педагогіка як практична режисура. Педагогіка – це мистецтво? - це наука? – це технологія? Система К.Станіславського і її роль у формуванні педагогічної майстерності вчителя. Спільне і відмінне в театральній і педагогічній майстерності. Театральна педагогіка в процесі становлення вчителя. Педагогічний артистицизм як професійна й особистісна характеристика вчителя. Професійно-педагогічний тренінг (ППТ).

Тема 9. Педагогічна техніка і технологія. Педагогічна техніка як форма організації поведінки вчителя початкових класів. Технологія успіху в професійній та педагогічній діяльності. Прогнозування і професійний успіх.

Тема 10. Професійно-педагогічний тренінг.

Увага й спостережливість учителя початкових класів. Значення уваги і спостережливості вчителя в організації навчально-виховного процесу в початковій школі. Професійно-педагогічні особливості уваги вчителя. Вправи на визначення індивідуальних особливостей уваги студентів; на розвиток уваги; на розвиток педагогічної уваги й спостережливості; проектування і моделювання педагогічних ситуацій, спрямованих на формування і розвиток уваги і спостережливості учнів молодшого шкільного віку

Уява вчителя. Професійно-педагогічні особливості уяви вчителя. Значення педагогічної уяви в проектуванні та організації навчально-виховного процесу в початковій школі. Умови, що сприяють активізації уяви вчителя і учнів. Вправи для визначення індивідуальних особливостей уяви студентів; із розвитку уяви

Основи техніки мовлення. Дихання. Голос. Дикція. Техніка мовлення і її роль у діяльності педагога. Поняття фонаційного дихання. Типи дихання. Особливості голоса педагога, основні причини його порушення. Дикція. Її значення в педагогічній діяльності. Вправи для розвитку фонаційного дихання; для розвитку голосу. Робота над дикцією. Вправи.

Основи мімічної і пантомімічної виразності.

Роль невербальних засобів у спілкуванні.

Вимоги до міміки і пантоміміки педагога. Недоліки початкуючих учителів і шляхи їх усунення.

Вправи з розвитку уміння педагога доцільно виражати своє відношення при допомозі невербальних засобів спілкування.

Змістовий модуль 3. Шляхи оволодіння педагогічною творчістю

Тема 14. Педагогічна творчість учителя у навчально-виховному процесі.

Педагогічна творчість учителя. Особливості педагогічної творчості. Етапи педагогічної творчості.

Творча лабораторія вчителя. Алгоритм педагогічної творчості.

Творче самопочуття педагога.

Аутогенне тренування і педагогічна діяльність.

Організація творчого середовища на уроках в початкових класах.

Тема 15. Організація співтворчої виховної роботи в початкових класах.

Особливості майстерності вчителя у підготовці до організації і проведення позаурочних виховних заходів у початковій школі.

Співпраця і співтворчість вчителя і учнів – основний чинник результативності виховних заходів.

Творчі форми організації виховних позаурочних заходів. Колективні творчі справи.

Майстерність учителя в їх організації в початковій школі.

Тема 16. Організація творчого середовища в навчально-виховному процесі.

Навчальне середовище як психолого-педагогічна проблема.

Чинники розвитку навчального середовища початкової школи.

Майстерність вчителя у підготовці і проведенні нестандартних уроків у початковій школі.

Майстерність спілкування вчителя в організації, проведенні та використанні ігрових педагогічних ситуацій.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Особливості педагогічної майстерності вчителів початкових класів												
Тема 1. Сутність педагогічної майстерності	10	2	2			4	12	2				10
Тема 2. Професійне самовиховання майбутніх учителів початкових класів, як педагогічна проблема	6	2	2			4	10					10
Тема 3. Способи організації навчально-виховного процесу в почат-	4					4	5					5

ковій школі. Педагогічна ситуація і педагогічна задача як складові навчально-виховного процесу в початковій школі												
Тема 4. Педагогічне спілкування. Стилі педагогічного спілкування	8	2	2			3	5					5
Тема 5. Проблема педагогічного співробітництва у практичній педагогіці.	6	2	2			3	12		2			10
Тема 6. Педагогічний такт і майстерність учителя	8	2	2			4	6	1				5
Тема 7. Авторитет учителя	8	2	2			4	6	1				5
Разом за змістовим модулем 1	50	8	12			30	56	4	2			50
Змістовий модуль 2. Способи оволодіння педагогічною технікою												
Тема 1. Педагогіка як практична режисура	4					4	5	1				4
Тема 2. Педагогічна техніка і технологія	8	2	2			4	5	1				4
Тема 3. Увага й спостережливість учителя початкових класів.	3					3	3					3
Тема 4. Уява вчителя.	3					3	3					3
Тема 5. Основи техніки мовлення. Дихання. Голос. Дикція.	3	2				3	3					3
Тема 6. Основи мімічної і пантомімічної виразності	3					3	3					3
Разом за змістовим модулем 2	24	2	2			20	22	2				20
Модуль 3												

Тема 1. Педагогічна творчість учителя у навчально-виховному процесі	9	2	2			4	5					5
Тема 2. Організація творчого середовища в навчально-виховному процесі.	7		2			4	7					7
Разом за змістовим модулем 3	16	2	4			10	12					12
Усього годин	90	18	18			54	90	6	2			82

Теми практичних занять (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Зміст педагогічної майстерності. Шляхи розвитку педагогічної майстерності.	2
2.	Професійне самовиховання майбутніх учителів початкових класів, як педагогічна проблема.	2
3.	Педагогічне спілкування і його функції. Стили спілкування вчителів початкових класів.	2
4.	Проблема педагогічного співробітництва у практичній педагогіці.	2
5.	Педагогічний такт учителя	2
6.	Педагогічна майстерність і авторитет учителя.	2
7.	Педагогічна техніка як форма організації поведінки вчителя початкових класів. Професійна увага, уява, мовлення. Основи техніки мовлення. Дихання. Голос. Дикція. Основи мімічної і пантомімічної виразності.	2
8.	Педагогічна творчість учителя у навчально-виховному процесі	2
9.	Організація творчого середовища на уроках в початкових класах	2

Теми практичних занять (заочна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Зміст педагогічної майстерності. Шляхи розвитку педагогічної майстерності. Самовиховання і його значення. Проблема педагогічного співробітництва у практичній педагогіці. Педагогічна техніка як форма організації поведінки вчителя початкових класів. Поняття “педагогічна техніка” і “педагогічна технологія”. Професійно-педагогічний тренінг.	2

Самостійна робота (денна форма)

№	Назва теми	Кількість
----------	-------------------	------------------

з/п		годин
1.	Сутність педагогічної майстерності	4
2.	Професійне самовиховання майбутніх учителів початкових класів, як педагогічна проблема	4
3.	Способи організації навчально-виховного процесу в початковій школі. Педагогічна ситуація і педагогічна задача як складові навчально-виховного процесу в початковій школі	4
4.	Стили педагогічного спілкування	4
5.	Проблема педагогічного співробітництва у практичній педагогіці.	4
6.	Педагогічний такт і майстерність учителя	4
7.	Авторитет учителя	3
8.	Педагогіка як практична режисура	3
9.	Педагогічна техніка і технологія	4
10.	Увага й спостережливість учителя початкових класів.	3
11.	Уява вчителя.	3
12.	Основи техніки мовлення. Дихання. Голос. Дикція.	3
13.	Основи мімічної і пантомімічної виразності	3
14.	Педагогічна творчість учителя у навчально-виховному процесі	4
15.	Організація творчого середовища в навчально-виховному процесі.	4
	Разом	54

Самостійна робота (заочна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність педагогічної майстерності	10
2.	Професійне самовиховання майбутніх учителів початкових класів, як педагогічна проблема	10
3.	Способи організації навчально-виховного процесу в початковій школі. Педагогічна ситуація і педагогічна задача як складові навчально-виховного процесу в початковій школі	5
4.	Стили педагогічного спілкування	5
5.	Проблема педагогічного співробітництва у практичній педагогіці.	10
6.	Педагогічний такт і майстерність учителя	5
7.	Авторитет учителя	5
8.	Педагогіка як практична режисура	4
9.	Педагогічна техніка і технологія	4
10.	Увага й спостережливість учителя початкових класів.	3
11.	Уява вчителя.	3
12.	Основи техніки мовлення. Дихання. Голос. Дикція.	3
13.	Основи мімічної і пантомімічної виразності	3
14.	Педагогічна творчість учителя у навчально-виховному процесі	5
15.	Організація творчого середовища в навчально-виховному процесі.	7
	Разом	82

Методи навчання

дискусії, ігрові методи навчання (рольова, ділова гра, мозкова атака), самостійна робота, аналіз державних документів (Законів, концепцій, Стандарту початкової освіти), перегляд і аналіз відео матеріалів, робота із першоджерелами, вивчення і аналіз шкільної документації, моделювання і проектування педагогічного процесу, професійно-педагогічний тренінг

Методи контролю

Усне, письмове опитування, тестування, самостійні та контрольні роботи, іспит

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																	Підсумковий тест (екзамен)	Сума	
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2							Змістовий модуль 3					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Всього	T8	T9	T10	T11	T12	T13	Всього	T14	T15	Всього		
4	3	3	4	5	3	3	25	3	3	3	3	3	3	18	3	4	7	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D		
50 – 59	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

Навчальна програма з дисципліни; лекції; інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять; індивідуальні семестрові завдання для самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни; матеріали поточного та підсумкового контролю (контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять; контрольні роботи для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу); список базової та допоміжної літератури.

Рекомендована література

Базова

1. Абрамян В. Ц. Театральна педагогіка. / В. Ц. Абрамян – К.: Лібра, 1996.

2. Баранова Н.П. Тренінги для вчителів з педагогічної майстерності. – Х.: Вид. група «Основа», 2009. – 159 с.
3. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача. / Н. Ю. Бутенко. – К.:КНЕУ, 2005.
4. Васянович Г. Педагогічна етика. / Г. Васянович– Львів: Норма, 2005.
5. Волкова Н. П. Педагогіка. / Н. П. Волкова. – К.: Академія, 2001.
6. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація. / Н. П. Волкова. – К.: Академія, 2006.
7. Гін В.І. Прийоми педагогічної техніки. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2007. – 176 с.
8. Гриньов В. М. Педагогічна майстерність учителя. / В. М. Гриньов, С.Т. Золотухіна. – Харків: ОВС, 2006.
9. Гузій Н. В. Основи педагогічного професіоналізму./ Н. В. Гузій. – К. НПУ імені М.П.Драгоманова, 2004.
10. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
11. Кіліченко О. І. Основи педагогічної майстерності: модульно-кредитний підхід. / О. І. Кіліченко, І.М. Кланічка. – Івано-Франківськ, 2009.
12. Кіліченко О.Професіограма вчителя, здатного забезпечити наступність дошкільного і початкового навчання в умовах модернізації освіти // Педагогічна освіта: теорія і практика : Збірник наукових праць/ Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол.ред. Лабунець В.М.] . – Вип. 22 (1-2017). – Ч.2. Кам'янець-Подільський, 2017.- С. 182-187
13. Кіліченко О. Розвиток діагностичних умінь учителів початкової школи у процесі розв'язування навчально-професійних ситуацій // Обрії : наук.-пед.журн. – Івано-Франківськ, 2016. - № 1(42). – С. 48-51.
14. Кіліченко О. Розвиток комунікативних здібностей майбутніх учителів початкової школи в процесі тренінгового розв'язання навчальних ситуацій //Освітологічний дискурс : електронне наукове фахове видання. – Київ : Київський університет імені Б. Грінченка, 2015. - № 4 (12).Освітологічний дискурс
Код доступу: <http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/302#.V11qluJALEI>
15. Ковальчук Л.О. Основи педагогічної майстерності: Навчальний посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 608 с.
16. Марченко О.Г. Основи педагогічної майстерності. – Х.: Вид. група «Основа», 2009. – 112 с.
17. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. : навчальний посібник. / Н. Є. Мойсеюк – К.: ВАТ «КДНК», 2001.
18. Мороз О.Г. Педагогіка і психологія вищої школи. / О. Г. Мороз, О. С. Падалка, В. І. Юрченко. – К., 2003.
19. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: - <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczercziya.pdf>
20. Основы педагогического мастерства / За ред. И. А. Зязюна. – М.: Просвещение, 1989.
21. П'ятакова Г.П. Практикум зі спецкурсу “Основи педагогічної майстерності”: для студентів педагогічних спеціальностей. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 40 с.
22. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад.: А.І. Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003.
23. Педагогічна майстерність / За ред. В.М. Гринькової, С.Т. Золотухіної. – Харків «ОВС», 2006.
24. Педагогічна майстерність підручник / За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища школа, 1997.
25. Педагогічна майстерність учителя: навчальний посібник / За ред. проф. В.М. Гриньової, С.Т. Золотухіної. — Вид. 2-е, випр. і доп. — Харків: «ОВС», 2006. — 224 с.
26. Педагогічна майстерність: підручник / За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища школа, 2004.
27. Педагогічна майстерність: підручник / Ред. Біда Л.О. – К.: Вища школа, 1997.
28. Педагогічна майстерність: хрестоматія / За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища школа, 2006.

29. Педагогічна творчість і майстерність: хрестоматія / укл. Н.В. Гузій. – К.: ІЗИН, 2000.
30. Педагогічна майстерність учителя: навчальний посібник / За ред. проф. В.М. Гриньової, С.Т. Золотухіної. — Вид. 2-е, випр. і доп. — Харків: «ОВС», 2006.
31. Підласий І.П. Практична педагогіка або три технології. Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти — К.: Видавничий Дім «Слово», 2004.— 616 с. Профілактика синдрому емоційного вигорання педагогів / уклад. А.Г.Дербеньова, А.В. Кунцевська. – Х.: Вид. група «Основа», 2009. – 223 с.
32. Порадник для вчителя: навчально-методичні матеріали. – К., 2017. <http://nus.org.ua/articles/vchyteli-ne-propustit-navchalno-metodychnyj-posibnyk-poradnyk-dlya-vchytelya/>
33. Професійна мобільність учителя початкової школи: курс лекцій, опорні схеми / Автор-упорядник: О.І.Кіліченко. – Івано-Франківськ, 2017. – 112 с.
34. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: Підручник. – К.: Міленіум, 2006. – 346 с.
35. Сучасний педагог <http://www.horting.org.ua/node/1436>
36. Теслюк В.М. Основи педагогічної майстерності : навчальний посібник. / В.М.Теслюк, П.Г. Лузан, Л.М. Шовкун. – К. : ДАККіМ, 2010.
37. Теслюк В.М. Основи педагогічної майстерності: підручник. – К.: Видавництво Ліра-К, 2015. – 340 с.
38. Туріщева Л.В. Творчість у педагогічній діяльності / Л.В. Туріщева. – Х.: Вид. група «Основа», 2010. – 128 с.
39. Федорчук В.В. Основи педагогічної майстерності: навчально-методичний посібник / В.В. Федорчук— Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д., 2008. – 140 с.
40. Шевченко О.А., Хозраткулова І.А. Тренінги професійного становлення молодих педагогів. – Х.: Вид. група «Основа», 2010. – 112 с.
41. Ягупов В.В. Педагогіка. : підручник. / В. В. Ягупов— К.: Либідь, 2002.
42. Якушева С.Д. Основи педагогического мастерства для преподавателей и студентов вузов и колледжей. – Учебное пособие. – Оренбург: РИК ГОУ ОГУ, 2004. – 230 с.

Допоміжна література

1. Андриади И. П. Основы педагогического мастерства. / И. П. Андриади. – М.: АСАДЕМА, 1999.
2. Подласый И. П. Педагогика. Новый курс: В 2 кн. \ И.П. Подласый. – М.: ВЛАДОС, 1999.
3. Слостенин В. А. Педагогика: пособие / В. А.Слостенин, И. Ф.Исаев, А. И.Мищенко, Е. Н.Шиянов. - М.: Школа - Пресс, 2009.

Інформаційні ресурси

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>

<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/651-14>

http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/17911/

http://pidruchniki.ws/15811026/pedagogika/etapi_pedagogichnogo_protsestu

<http://www.chl.kiev.ua/cgi-bin/sp/>

http://www.irbis-nbuv.gov.ua/info_lib.html

<http://lib.pu.if.ua/>

<http://vchytel.info/pedahohichne-proektuvannya-uroku1/>